



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Dr. Heval BOZDAĞ

Ağrı Milletvekili

Ağrı, Kars, Ardahan, Iğdır ve Artvin illeri başta olmak üzere bölgemizde büyük bir şap hastalığı salgını yaşanmaktadır. Bir halk sağlığı ve hayvan sağlığı sorunu olan ve hızla yayılan şap hastalığı salgını, bölgedeki hayvan üreticilerini ciddi şekilde mağdur etmektedir. Binlerce hayvan telef olmuştur. Bu salgın, hem hayvancılığı hem de bölge ekonomisini olumsuz etkilemekte, üreticilerin geçim kaynaklarını tehdit etmektedir. Aynı zamanda bir gıda krizi riski de taşımaktadır. Geniş bir bölgede vuku bulması, hızla yayılması, çok sayıda hayvan kaybının olması, açık alanlara ve özellikle içme suyu kaynaklarına yakın bölgelere atılan ölü hayvan görüntüleri şap salgınına karşı yeterli önlemlerin alınmadığını, ölü hayvanların usule uygun imha edilmediğini ve ciddi bir çevre ve halk sağlığı tehdidinin ortada olduğunu göstermektedir.

Özellikle Temmuz 2025'te Şap hastalığındaki vaka sayılarında ciddi bir artış gözlemlenmiş ve bu durum Türkiye genelinde tüm hayvan pazarlarının Bakanlığınız tarafından kapatılmasına yol açmıştır. Bakanlığınıza bağlı Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü, 30 Haziran 2025'te 81 il müdürlüğüne "ACELE" koduyla bir yazı göndererek bu kararı duyurmuştur. 2 Temmuz 2025'te yaptığınız açıklamayla da Türkiye'de yeni bir şap serotipi olan SAT1'in görüldüğünü, bu yeni hastalık tipinin yayılmaması için hızlı şekilde tedbir aldığınızı, bütün hayvan satış yerlerinin kapatıldığını, bu arada yeni tipe karşı aşı geliştirildiğini, üretime ve aşılama da başladığını kamuoyuyla paylaşmıştınız. 10 Temmuz 2025'te yapılan açıklamada ise "*Bugüne kadar sahaya yeni serotip olan SAT1'e karşı üretilmiş yaklaşık 6 milyon doz şap aşısı sevk edilmiştir. Aşı üretim kapasitemiz yeterlidir ve ihtiyaç duyulan tüm bölgelere hızlı şekilde ulaştırılmaktadır. Şap Enstitüsü'nde aşı üretimi 7 gün 24 saat esasına göre kesintisiz şekilde devam etmektedir. 20 Temmuz'a kadar 2.6 milyon doz aşı daha üretilip sahadaki ekiplerimize gönderilecektir. Devamında aşı üretimine düzenli şekilde devam edilecek olup, tarafımızdan*

düzenli şekilde bilgilendirme yapılacaktır. Ülkemizde hastalık çıkan bölgelere yeterli miktarda aşı stoku mevcuttur ve sevkiyat planlı bir şekilde sürdürülmektedir” denilmiş, aynı açıklamada Türkiye genelinde 81 il ve 922 ilçede görev yapan yaklaşık 10.000 veteriner hekimin, yetiştiricilerle omuz omuza, hayvan sağlığını koruma amacıyla saha taramaları ve aşılama faaliyetlerini büyük bir özveriyle yürüttüğü, hayvan sağlığı hizmetlerinde herhangi bir aksama yaşanmadığı, aşılması yapılan bölgelerdeki kapalı olan hayvan satış yerlerinin aşılama tamamlanıkdça peyderpey tekrar açılacağı belirtilmiştir.

Besicilerimizden ve sahadan bize ulaşan bilgiler ise Bakanlığınız açıklamalarının aksini yansıtmakta, salgınının ulaştığı boyutları gözler önüne sermektedir. Bakanlığınızın sahada üreticinin yanında olmadığı, yalnız bırakıldıkları, aşılama ve diğer önlemlerde yetersiz kalındığı, salgının giderek yayıldığı, çok büyük kayıp ve zararlarının olduğu aktarılmaktadır. Bazı çiftçiler, geçmişte ücretsiz sağlanan aşılarda bu dönemde ücretli hale getirildiğini ve bu durumun üreticileri zorladığını da belirtmektedir. İlaç bulmakta zorlandıklarını, açıklamalarınızın aksine veteriner hekimlere ulaşımın zor olduğunu, sayının yetersiz olduğunu, üreticilerin kendi yöntemleriyle hayvanlarını tedavi etmeye çalıştıklarını ve bu durumun da gıda güvenliğini, ekonomik kayıpları, halk ve çevre sağlığı risklerini arttırdığını belirtmektedirler. Üreticilerimizin acil talepleri ise şunlardır;

- Bölgenin acilen afet bölgesi ilan edilmesi ve bu çerçevede gerekli tüm işlemlerin yapılması; acil ilaç/aşı ve destek programlarının başlatılması, bölgeye her türlü teknik destek, personel ve veteriner hekimlerin sevki,
- Zarar tespit komisyonlarının kurularak; çiftçilerin, besicilerin zararlarının tespit edilerek karşılanması,
- Üreticilerimizin kredi borçlarının ertelenmesi ve yapılandırılmasıdır.

Türkiye’de son birkaç ayda şap hastalığı salgını, özellikle SAT-1 serotipinin ortaya çıkmasıyla ciddi bir tehdit oluşturmuştur. Bakanlığınız aşılama, hayvan hareketliliğini kısıtlama, hayvan pazarlarının kapatılması gibi önlemlerle hastalığa dair gerekli çalışmalar yapıldığı, bu konudaki teknik altyapı, uzman kadrosu ve üretim gücünün yeterli olduğu, aşılama etkin biçimde sürdürülmekte olup, hayvan sağlığı hizmetlerinde herhangi bir aksamanın yaşanmadığı yönünde açıklamalar yapsa da, ortaya çıkan sonuçlar yapıldığı söylenen çalışmalar doğrultusunda olmamıştır. Büyük bir salgın ortaya çıkmış, sahadaki uygulama eksiklikleri, yetersiz bilgilendirme, ekonomik ve ilaç/aşı desteklerinin sınırlılığı üreticileri zor durumda

bırakmış, üreticiler büyük kayıp ve zarara uğramış, salgın ise henüz kontrol altına alınamamıştır, sahada bu yönde etkin çalışmaların yapıldığı da gözlenememiştir.

Bu bağlamda;

1. Bölgemizde ciddi boyutlara ulaşan şap hastalığı salgınının Bakanlığınızca tespit edilen neden ya da nedenleri nelerdir? Bu çapta bir salgın ve kayıplar yaşanmasının, ciddi halk sağlığı ve gıda krizi tehdidinin ortaya çıkmasında gerçek nedenlere dair Bakanlığınızın bir açıklaması olacak mıdır?
2. Şap hastalığı görülen bölgelerin acilen afet bölgesi ilan edilmesi Bakanlığınız gündemine alınacak mıdır?
3. Şap hastalığı salgınının Kars, Ardahan, Iğdır, Ağrı ve Artvin illerindeki mevcut durumu nedir? Salgının yayılma hızı ve etkilediği hayvan sayısı hakkında güncel veriler nelerdir? Hastalığa yakalanan hayvan sayısı nedir? Telef olan hayvan sayısı nedir?
4. Zarar tespit komisyonlarının kurularak, bölge hayvan üreticilerinin zarar tespitlerinin yapılması sağlanacak mıdır?
5. Salgın nedeniyle oluşan ekonomik kayıplar için destek sağlanması Bakanlığınız gündemine alınacak mıdır? Maddi zarar temini, faizsiz kredi, borç erteleme, aşı temini veya diğer destek programları planlanmakta mıdır?
6. Salgın nedeniyle zarar gören, kayba uğrayan üreticilerin kredi borçlarının ertelenmesi ve yapılandırılması sağlanacak mıdır?
7. Şap hastalığına karşı yürütülen aşılama çalışmaları hangi aşamadadır? 2025 yılı içerisinde bölgede yapılan aşılama çalışmaları hangi tarihlerde, nerelerde uygulanmıştır? Uygulanan toplam doz nedir? Bölge bölge aşılama oranları nedir?
8. Aşılamanın düzenli ve kapsayıcı şekilde uygulanmadığı iddialarına dair, bu çapta bir salgın yaşanması da göz önüne alındığında, açıklamanız nedir?
9. SAT-1 serotipine karşı Bakanlığınız tarafından kaç doz aşı dağıtılmıştır? Bunların illere göre dağılımı nedir?
10. Aşı dağıtımı yapılmış olsa da, bazı üreticiler aşılardan ücretli hale getirildiğini ve bu durumun ekonomik yük oluşturduğunu ifade etmektedir. Ücretsiz aşı sağlanması, özellikle küçük çaplı üreticiler için kritik bir ihtiyaçtır. Aşıların ücretli hale getirilmesinin nedeni nedir?
11. Salgının yayılımını önlemek amacıyla sınır bölgelerindeki kontrolsüz hayvan hareketliliğine dair alınan önlemler neler olmuştur?

12. Yeni alınan hayvanların karantina süreçlerinin yeterince denetlenmediği ve bu durumun salgının yayılımını artırdığına dair iddialar hakkında bir açıklamanız olacak mıdır?
13. Salgının bölge hayvancılığına uzun vadeli etkilerini azaltmak için Bakanlığınızın orta ve uzun vadeli planları nelerdir?
14. Bakanlığınızca bölge halkına ve üreticilere yönelik şap hastalığı ve salgın hakkında düzenli eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa bu faaliyetler nelerdir ve ne sıklıkta yapılmaktadır?
15. Çiftçilerin/üreticilerin hastalığın belirtilerini erken teşhis etme ve korunma yöntemlerini uygulama konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünüyor musunuz? Özellikle yeni serotip SAT-1'in özellikleri ve korunma yolları hakkında sahada bilgilendirme çalışmaları Bakanlığınızca yapılmış mıdır?
16. Dezenfektan kullanımı, ahır giriş-çıkış kontrolü, karantina uygulamaları vb. biyogüvenlik önlemlerinin, özellikle kırsal bölgelerde, alınması ve uygulanmasında Bakanlığınızca yapılan denetimler var mıdır?
17. Ahırların düzenli dezenfeksiyonu için gerekli ekipman ve maddelerin sağlanmasında Bakanlığınızca sunulan destekler var mıdır?
18. Erken teşhis ve karantina süreçlerinin etkin bir şekilde denetlenebilmesi için Bakanlığınızca sahada mobil veteriner ekiplerin oluşturulması gibi planlamalar yapılacak mıdır?
19. Bakanlığınızca ölü hayvanların açık alanlara, dere yataklarına, içme suyu kaynakları yakınlarına bırakılmasını ve bu durumdan kaynaklanacak halk/çevre sağlığı sorunlarını önlemek adına hangi çalışmalar yapılmaktadır? Uygun imha ve gömme çalışmalarına başlanılmış mıdır?
20. Bakanlığınız salgının kontrol altına alınması ve yayılmasının önlenmesi için hangi önlemleri almıştır ya da almaktadır? Bu önlemlerin etkinliği nasıl değerlendirilmektedir?